

PLA DIRECTOR DE COOPERACIÓ

2010-2013

SANT JOAN DESPÍ
JULIOL DEL 2010

AJUNTAMENT DE
SANT JOAN DESPÍ

Diputació
Barcelona
xarxa de municipis

ÍNDEX:

1) <u>CONTEXTE INTERNACIONAL I MARC DE REFERÈNCIA</u>	4
i. LA GLOBALITZACIÓ: UN MON DEIGUAL.....	4
ii. EL ROL DELS MUNICIPIS.....	5
iii. MARC DE REFERÈNCIA.....	6
2) <u>DIAGNOSI: ESPECIFICITATS DE SANT JOAN DESPÍ</u>	7
i. MODEL DE CIUTAT.....	7
ii. SANT JOAN DESPÍ, CIUTAT SOLIDÀRIA.....	8
iii. CONCLUSIONS DE LA DIAGNOSI.....	11
iv. CONCLUSIONS DE LES ENTREVISTES.....	12
3) <u>EL PER QUÈ D'UN PLA DIRECTOR DE COOPERACIÓ</u>	13
4) <u>METODOLOGIA</u>	14
i. TIPOLOGIA DE LA METODOLOGIA.....	14
ii. PROCÈS D'ELABORACIÓ DEL PLA.....	15
5) <u>MISSIÓ, VISIÓ I OBJECTIUS</u>	16
6) <u>LÍNIES ESTRATÈGIQUES D'ACCIÓ</u>	18
i. PROMOCIÓ D'UNA VISIÓ TRANSFORMADORA DE LA COOPERACIÓ.....	18
ii. PARTICIPACIÓ.....	19
iii. REDISTRIBUCIÓ DE LA JUSTÍCIA SOCIAL.....	20
7) <u>ACTORS, INSTRUMENTS I RECURSOS</u>	21

i. ELS ACTORS.....	21
ii. ELS INSTRUMENTS.....	22
iii. ELS RECURSOS.....	23

8) <u>IMPLEMENTACIÓ I AVALUACIÓ</u>	24

9) <u>RESUM</u>	25

1) CONTEXT INTERNACIONAL I MARC DE REFERÈNCIA

1.1) LA GLOBALITZACIÓ: UN MÓN DESIGUAL

La història més recent ens mostra que estem vivint en un món ple de grans desequilibris. Un món en el que les desigualtats humanes i econòmiques, així com les oportunitats per viure-hi dignament no són les mateixes per a tothom. Aquesta situació de desigualtat es fa palesa de manera molt més àmplia en els pobles del Sud.

Aquesta situació ha estat generada de manera molt determinant per un model de globalització que s'ha donat en les últimes dècades. La globalització és un procés econòmic, tecnològic, social i cultural a gran escala, en el que ens trobem immersos i que consisteix en la creixent comunicació i interdependència entre els diferents països del món unificant els mercats, societats i cultures, a través d'una sèrie de transformacions que els donen un caràcter global. Però el model de globalització imperant, anteposa la rendibilitat econòmica dels grans capitals a les necessitats individuals o col·lectives.

Tot i la millora de l'índex de desenvolupament humà en alguns aspectes, a moltes zones del planeta les desigualtats han augmentat i encara persisteixen regles internacionals injustes amb els països del sud, s'ha agreujat la tendència a la militarització i continuen nombrosos conflictes armats a l'Àfrica, l'Orient Mitjà i Àsia.

Una globalització més inclusiva i equitativa és necessària per a afrontar les desigualtats i els problemes globalment compartits entre els que la pobresa i el deteriorament mediambiental es troben en primer pla. El reconeixement de la pobresa com a causa i com a efecte de la negació dels drets fonamentals reconeguts en la Declaració Universal dels Drets Humans, imposa una obligació a la comunitat internacional i a totes les administracions democràtiques.

A més, aquest procés de globalització ha provocat que una crisi econòmica originada en els països desenvolupats des de agost de 2007, hagi afectat al món en desenvolupament per diverses vies: l'accés a la finançament, el preu del petroli i l'encariment del preu dels aliments. La caiguda de la demanda de matèries primeres, de les remeses, les amenaces que pot tenir l'Ajuda Oficial al Desenvolupament davant les restriccions pressupostàries i les possibles reaccions proteccionistes dels països desenvolupats pot agreujar el seu impacte, especialment en els països més empobrits.

1.2) EL ROL DELS MUNICIPIS:

A ningú se li escapa que la cooperació pública, que va iniciar-se en els anys 90 com a resposta a les demandes de la ciutadania, amb reivindicacions com l'aportació del 0,7 % a la cooperació internacional, ara forma part de les polítiques de les institucions, de les entitats locals i municipalistes i és ja una part més dels programes polítics que cal desenvolupar durant les legislatures.

A més, amb l'impacte de la globalització en les darreres dècades fa palès que ara res ens és aliè, els problemes foranis, són també els problemes diaris als nostres municipis. La para-diplomàcia i els moviments migratoris han fet que s'incorporin a les agendes municipals recursos econòmics, humans i es duguin a terme accions que afavoreixin la construcció de municipis solidaris oberts al món, a les seves problemàtiques actuals, a la diversitat existent, i com a conseqüència d'aquesta realitat es fomenta la responsabilitat social, la convivència i la solidaritat tant a casa nostra com a l'àmbit internacional.

L'experiència mostra com el municipalisme té un gran potencial com a valor transformador en el context actual de creixent globalització. Per bé que és cert que les administracions territorials no són per si soles la solució als apressants reptes i problemes socioeconòmics actuals, aquestes han tingut i segueixen tenint un rol fonamental en la construcció d'alternatives davant dels mateixos. Prova d'això és el creixent protagonisme dels governs subnacionals – entre els governs centrals i les organitzacions de la societat civil, legitimats democràticament, amb caràcter públic, i pròxims a la ciutadania- en els nous paradigmes de desenvolupament, així com el progressiu apropament entre aquests i els organismes i instàncies multilaterals, tradicionalment reservats als Estats.

Dels models basats en el rol clau de l'Estat central com a planificador i executor de les polítiques públiques, ens encaminem a models alternatius, basats en la interacció, negociació i col·laboració creixents entre la pluralitat d'actors i forces socials, que pertanyen tant a l'àmbit públic com privat.

Poc a poc es reclama que l'àmbit local sigui capaç de donar resposta a més temes, més variats i més complexos. Que l'administració assumeixi amb més capacitat respostes eficaces i eficients a problemes no sempre nascuts per les decisions preses des de l'àmbit municipal. S'exigeix que es satisfacin unes prioritats lligades a l'agenda de la política internacional, (medi ambient, l'economia, els fenòmens socials). Cal doncs, una revisió de les formes tradicionals de governar, alhora que es demana que es prenguin decisions de manera mancomunada a través de les diferents veus de la ciutat a través de la participació ciutadana organitzada i també particular, enlloc i únicament des de la institució.

1.3) MARC DE REFERÈNCIA:

Per a les polítiques municipalistes de desenvolupament és ineludible tenir en consideració les orientacions dels organismes multilaterals, com el sistema de Nacions Unides i les formes com aquestes planten cara als problemes ocasionats per la globalització i el subdesenvolupament. Per una banda, cal tenir molt present la Declaració Universal dels Drets Humans de 1948 i actualment hem de tenir en compte la Declaració dels Objectius del Mil·lenni que recull un conjunt de compromisos d'aquests organismes a assolir en el 2015.

La política espanyola de cooperació té el seu origen en el preàmbul de la Constitució de 1978, en la que la nació espanyola proclama la seva voluntat de col·laborar en l'enfortiment d'unes relacions pacífiques i de cooperació eficaç entre tots els pobles de la Terra.

Posteriorment amb la Llei 23/1998 de 7 de juliol, de cooperació internacional per al desenvolupament, s'articula en un text únic el conjunt de mesures i instruments que configuren la nostra política de cooperació al desenvolupament. L'article 20 d'aquesta llei preveu la cooperació realitzada per les comunitats autònomes i entitats locals com a expressió solidària de les societats respectives sobre la base de principis d'autonomia pressupostària i responsabilitat pròpia en el desenvolupament i execució.

El parlament de Catalunya, per la seva banda, aprova per unanimitat la Llei 26/2001 de cooperació al desenvolupament. Es tracta d'un nou pas en el compromís del Govern de Catalunya de construir una política pública de cooperació que reculli i potenciï els actius de la societat catalana en aquest àmbit.

El nou Estatut d'autonomia inclou entre els principis rectors la cooperació per al foment de la pau i la cooperació per al desenvolupament. A més a més, en els darrers anys s'ha bastit i consolidat el nucli de la política de cooperació catalana amb el desplegament de principis ordenadors i d'una normativa i organització que permeten parlar d'un salt qualitatiu i quantitatiu de la cooperació oficial per al desenvolupament a Catalunya.

El Pla director 2007-2010 és fruit de tots aquests canvis a Catalunya i a nivell internacional i, en aquest sentit, incorpora una concepció transformadora i multiplicadora de la cooperació per al desenvolupament. Recentment la Generalitat de Catalunya ha aprovat el Pla Director 2011-2014 de cooperació al desenvolupament, seguint la línia establerta en el pla anterior i amb la missió de promoure el desenvolupament humà sostenible mitjançant una política de cooperació al desenvolupament de qualitat i transformadora.

A Sant Joan Despí hem estat conscients d'aquesta situació a nivell mundial, estatal i autonòmic i, de manera paral·lela, hem viscut canvis i evolucions en els models de cooperació local que també han afectat la manera de veure i gestionar la política de cooperació al desenvolupament des del nostre municipi.

2) DIAGNOSI: ESPECIFICITATS DE SANT JOAN DESPÍ

2.1) MODEL DE CIUTAT:

Sant Joan Despí es caracteritza per haver estat una ciutat dinàmica i en constant evolució tant a nivell de creixement econòmic com a nivell social.

Ciutat d'oportunitats. Ha sabut capitalitzar en el municipi grans firmes internacionals, empreses com Gallina Blanca, TV3, Bayer, la ciutat esportiva Joan Gamper del FCBarcelona i l'Hospital comarcal Moisès Broggi. Sap treballar i vendre bé el territori per generar riquesa al municipi.

Ciutat protectora de les tradicions i el patrimoni. Ha creat un catàleg arquitectònic al voltant de la figura de Josep Maria Jujol i la seva obra local i en fa una promoció turístico-econòmica, amb un perfil de turista benestant, d'una cultura mitja-alta, selectiu, especialitzat i es tracta d'un turisme diürn i no massificat.

Per altra banda, té i conserva part del patrimoni agroalimentari, del passat agrícola del municipi a través de la "poma cara bruta" característica d'aquestes contrades. S'ha fet una campanya entre els pastissers del municipi per crear un pastís característic elaborat amb aquest producte local.

Ciutat de les entitats i al suport al tercer sector. Fruit del passat reivindicatiu de la predemocràcia, és un municipi especialment ric en diversitat d'entitats de tota mena, culturals, esportives, veïnals, socials, de solidaritat... que són molt actives i que reben molt suport i reconeixement per part de la corporació per la tasca social de cohesió que realitzen.

Ciutat educadora:

En aquest enquadrament, l'educació apareix com l'acció que va més enllà de les famílies i les escoles. Tot incloent-les com a factors clau, l'educació comprèn, avui, multitud de paràmetres i d'agents no reconeguts fins ara i abraça tota la població.

La ciutat és, doncs, educativa per se: és inqüestionable que la planificació urbana, la cultura, els centres educatius, els esports, les qüestions mediambientals i de salut, les econòmiques i les pressupostàries, les que es refereixen a la mobilitat i la vialitat, a la seguretat, als diferents serveis, les corresponents als mitjans de comunicació, etc., inclouen i generen diverses formes d'educació de la ciutadania.

Aquesta intencionalitat constitueix un compromís polític que significa la incorporació de l'educació com a mitjà i com a camí cap a la consecució d'una ciutadania més culta, més solidària i més feliç.

Una clara aposta pels serveis a les persones:

Des dels inicis dels governs democràtics Sant Joan Despí ha apostat fort pels serveis a les persones afavorint una xarxa d'equipaments esportius i culturals molt considerable així com una forta aposta per la dinamització sociocultural de la ciutadania a través del teixit associatiu.

Una ciutat compromesa amb el medi ambient:

Sant Joan Despí és una ciutat que treballa per deixar un entorn millor, més saludable per a les generacions futures. Així sant Joan despí treballa l'Agenda 21, l'ordenança de captació d'energia solar, l'ordenança d'ecoeficiència energètica i la millora del riu.

Les principals característiques de les relacions exteriors de Sant Joan Despí:

1) **Reconeixements i premis.** La ciutat ha rebut diversos premis nacionals i comarcals, i ha quedat finalista en moltíssimes ocasions. Fet que demostra que sovint les coses es fan ben fetes i amb qualitat. Els premis han estat recollits tant la corporació, com per empreses del municipi i entitats, i això reforça la idea que no és només un sector sinó que és un element a considerar per tal de sumar sinèrgies.

2) **Participació en xarxes.** Hi ha una forta tradició de participació en xarxes. No sempre s'està actiu però indica que hi ha una voluntat de fer les coses de manera mancomunada amb altres actors, hi ha una experiència acumulada i un interès per ampliar coneixements i habilitats.

3) **Cooperació al desenvolupament.** De manera formal des de 1994 hi ha creada la Regidoria i s'han realitzat prop de 40 projectes entre els liderats per la corporació i els impulsats per les ONGD's.

4) **Cooperació tècnica europea.** Hem trobat força exemples de projectes europeus executats principalment per la Regidoria de Promoció Econòmica, per part dels IES, intercanvis amb altres municipis, i per part del tercer sector, esplais, esbarts, etc... És un element a considerar com a experiència internacional amb criteris de qualitat.

2.2) SANT JOAN DESPÍ, CIUTAT SOLIDÀRIA:

L'Ajuntament de Sant Joan Despí s'ha caracteritzat, des de fa molts anys, pel compromís amb les iniciatives de solidaritat internacional tant si sorgien d'iniciatives ciutadanes, com les impulsades per l'ajuntament.

La regidoria de Solidaritat i Cooperació va ser creada com a tal l'any 1994

Antecedents

De totes maneres, existeixen alguns antecedents abans de crear la regidoria com l'ajuda destinada a Nicaragua després de l'emergència de l'huracà Juana de l'any 1988 o el suport de l'ajuntament als Camps de treball organitzats per

l'IES Ferrer i Guàrdia a la comunitat de Nueva Esperanza del Salvador l'estiu de 1993.

De 1994 a 1998

Sant Joan Despí, després dels compromisos adquirits en la "campanya del 0,7%", comença a dedicar recursos a la solidaritat internacional i ajuda al desenvolupament i crea la regidoria de Solidaritat i Cooperació.

Durant la primera legislatura els projectes de cooperació que es van desenvolupar foren fruit d'aquesta relació anterior amb els països de centreamèrica (Nicaragua i El Salvador) per una banda i amb Guinea Equatorial per la presència de una família guineana al municipi, per l'altra.

De 1995-1999

Durant la segona legislatura, es denota un canvi de rumb en les polítiques de cooperació i solidaritat. Comencen a crear-se ONGD's al territori i entitats que decideixen treballar per la cooperació i des de l'Ajuntament s'aposta per donar suport a aquestes iniciatives de projectes de desenvolupament.

Per una altra banda l'any 1997 s'estableix el primer **conveni** pel **programa "Vacances en Pau"** per l'acollida d'infants sahrauís a l'estiu amb l'ONGD Camins Solidaris.

També des de 1995 organitza per primera vegada la Setmana Solidària on es posen a l'abast de la ciutadania aspectes de sensibilització des de diversos àmbits, xerrades, tallers, suport a publicacions i exposicions i es fomenta la participació ciutadana en entitats de caire solidari.

A finals d'octubre de 1998 es duu a terme la primera campanya d'emergència arrel dels efectes devastadors que l'huracà *Mitch* va tenir en àmplies zones de Centreamèrica provocant una greu catàstrofe humanitària.

De 1999-2003

L'any 1999 surten publicades les primeres bases reguladores de subvencions a projectes de cooperació internacional. És doncs des d'aquest moment que hi ha establerta una convocatòria formal amb formularis específics per presentar projectes.

Des de 1999 també, Sant Joan Despí celebra per primera vegada, i a iniciativa dels esplais CE El Nus i CE El Tricicle (amb suport de l'Ajuntament, el programa **dels Drets dels Infants**. Basant-se en la Declaració Universal dels Drets dels Infants aprovada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 20 de novembre de 1959, s'organitzen una sèrie d'activitats que realitzen les escoles per tal de difondre el seu coneixement i fomentar el respecte, augmentant la consciència dels més petits de la ciutat en aquest dret mundial.

Aquest projecte ha estat reconegut i catalogat com a bones pràctiques per Diputació de Barcelona i la Xarxa d'Escoles compromeses amb el món.

De 2003-2007

Des de 2003 Sant Joan Despí desenvolupa el **Pla Local de Sensibilització** anomenat : "**Estimem el món: construint la pau**", un programa estable que integra accions puntuals de sensibilització que s'anaven realitzant amb algunes

de noves i amb una visió global i integradora i que reb una ajuda econòmica important per part de la Diputació de Barcelona.

L'any 2004 es posa en funcionament un programa d'apadrinaments que permet l'accès a l'educació d'infants de Guinea Ecuatorial.

Des de 2005 es publica la **revista "Utopies"** que recull de forma anual la tasca desenvolupada dins el Pla de sensibilització.

L'any 2006 es duu a terme un projecte de cooperació directa amb el municipi de Madruga a Cuba. Es tracta d'una restauració parcial de l'escola de primària Jesús Menéndez al municipi de Madruga a Cuba.

De 2007-2010:

L'any 2007 es reformula el Pla de sensibilització que torna a rebre suport per part de la Diputació de Barcelona i es continuen treballant projectes de cooperació a diferents parts del món a través de les entitats de solidaritat.

Puntualment l'any 2009 es va convocar una tercera via de subvenció monogràfica destinada al foment del compliment del principi setè de la Declaració dels Drets de l'Infant a països en vies de desenvolupament. Aquest projecte es treballa de forma coordinada amb el Consell dels Infants del municipi que estableixen una relació directa amb els infants beneficiaris del projecte. Aquest projecte s'està desenvolupant a Gàmbia.

Els compromisos polítics

A més, l'ajuntament de Sant Joan Despí s'ha caracteritzat al llarg dels anys per manifestar el seu posicionament especialment de denúncia contra la vulneració dels drets humans en qualsevol dels seus vessants, drets dels pobles minoritaris, de les dones, etc.. també en coherència ha manifestat el seu rebuig a totes les mostres de violència, a persones, a pobles, en conflicte o en estat de guerra, amb nombroses mocions i comunicats.

Per altra banda, l'Ajuntament ha manifestat al llarg dels anys, la voluntat de participar en iniciatives supramunicipals de diversa índole sobre les que té competència. Per exemple, des del 2005 forma part de la Xarxa de Pobles i Ciutats pels Drets Humans i de la Xarxa Local per la Diversitat i la Ciutadania.

Per tant, tal i com hem vist Sant Joan Despí és una ciutat activa i compromesa en la participació a les relacions internacionals, perquè li aporta una visió més general i novedosa del tipus d'intervenció que cal fer. A més li permet obtenir una sèrie d'experiències comparatives, recursos materials i documentals que ajuden a situar la ciutat en el panorama global, sigui territorialment o en l'escena internacional

La Comissió de Solidaritat com a òrgan

A l'actualitat i des de 1994 Sant Joan Despí té constituïda (de manera informal) la Comissió de Solidaritat. Tot i que aquesta comissió està consolidada al llarg dels anys, no està constituïda formalment per cap òrgan, el seu accés actualment està limitat i reduït a la participació d'entitats i ONGD's. Actualment la comissió es reuneix de forma periòdica mensualment però anteriorment es reunia de forma extraordinària quan calia organitzar alguna activitat o campanya.

En el sí de la Comissió hi ha entitats de tipologia diversa, algunes són ONGD i altres no, i a més no totes fan cooperació al desenvolupament. Les nou entitats que actualment formen part del Consell de Solidaritat són:

Entitats
Associació Humanitària Cinc Continents
Camins Solidaris
Centre Cultural Islàmic
C.E. El Nus
C.E. El Tricicle
Colla Elmo
Creu Roja Joventut
Església Evangèlica
Solidança

2.3) CONCLUSIONS DE LA DIAGNOSI:

Després d'haver analitzat la informació documental dels arxius i d'haver entrevistat els principals agents locals que treballen en cooperació internacional des de la ciutat, podem destacar:

- L'experiència de Sant Joan Despí com a ciutat mitjana del país, com a referent en temes de captació de recursos i el creixement sostingut de la ciutat dins un marc abastable i sostenible, la converteixen en un model per generar impactes amplis i estables a través d'un enfortiment institucional.
- L'aposta per un ciutat socialment cohesionada, el paper clar del teixit associatiu i les polítiques educadores i de serveis a les persones.
- Els recursos econòmics destinats a cooperació al desenvolupament corresponen al 0,7 % de la partida d'impostos directes, però que emmarcada dins la realitat econòmica global en nombre absolut caldrà

estar atents a l'evolució econòmica mundial i local per revisar els recursos econòmics disponibles cada any.

- Una llarga tradició en cooperació internacional, basada en un sistema clàssic de cooperació com una expressió i instrument "d'ajuda" cap a països menys desenvolupats. l'instrument central durant anys ha estat la transferència de recursos econòmics regulada per una convocatòria oberta via bases de subvenció per a la cooperació.
- El treball constant i coherent de sensibilització al municipi a través del Pla Local de Sensibilització "Estimem el món, construint la pau"
- Una implicació activa per part de les entitats relacionades amb la cooperació i la solidaritat en el disseny i implementació de les accions
- Una dispersió d'entitats i de projectes de cooperació internacional cada cop més gran i una manca d'un projecte integral de ciutat. Alhora el fet de dispersar l'ajuda en moltes accions petites dificulta la visualització del seu impacte.
- Manca de prioritats sectorials i geogràfiques marcades així com d'indicadors comprovables d'avaluació
- Escassa i, en tot cas, puntual participació en xarxes supramunicipals en matèria de cooperació internacional.

2.4) CONCLUSIONS DE LES ENTREVISTES:

- Tots els entrevistats tenen, en general bona opinió de la política de cooperació que es fa des de l'ajuntament.
- La majoria creu important que l'ajuntament financii projectes liderats per entitats locals, de totes maneres més del 50% dels enquestats està d'acord amb que hi hauria d'haver un projecte de ciutat, comú i liderat per l'ajuntament.
- No consideren necessària la concentració geogràfica si bé si que estan d'acord en l'establiment de prioritats sectorials
- Coincideixen en que cal més formació per les entitats i sobretot més i noves formes de informació i comunicació amb la ciutadania. No només per informar sinó com a eina de sensibilització i de conscienciació de la ciutadania.
- Tots valoren positivament la tasca i el funcionament de la comissió de solidaritat.

3) EL PER QUÈ D'UN PLA DIRECTOR DE COOPERACIÓ

Veient els canvis experimentats en la societat en els darrers anys i les millores en la qualitat de la cooperació internacional que s'estan incorporant tant en les ONGDs com en altres institucions, per una banda i el creixement del volum de programes i projectes que progressivament ha patit la regidoria de cooperació per una altra, la regidoria ha considerat que era el moment oportú per dur a terme un procés de reflexió i revisió **per tal de** planificar l'estratègia dels propers anys en matèria de cooperació internacional.

L'elaboració del Pla Director de Cooperació en el municipi de Sant Joan Despí, suposa una opció política i institucional de revisió i d'avaluació de les polítiques de cooperació internacional portades a terme fins ara. A més suposa una actitud valenta ja que demana un esforç estratègic per tal de ressituar aquest àmbit d'intervenció dins de les polítiques institucionals de l'Ajuntament.

Un dels fets que ha motivat aquesta decisió és la idea que l'Ajuntament de Sant Joan Despí ha recorregut una primera etapa, des del primer terç dels anys noranta fins ara, que ha permès entrar en l'escena de la cooperació internacional i que ara és un bon moment per mostrar la maduresa de la institució fent una revisió del que s'ha fet i donar un nou impuls a aquesta política.

Tal com recull aquest document marc, partim d'un coneixement acumulat i d'una experiència que ens demostren que per obtenir un impacte efectiu de les accions cal definir prèviament els objectius estratègics i planificar els recursos i instruments.

Ara és moment de revisar les polítiques de cooperació internacional i establir línies estratègiques a mig termini que permetin millorar l'impacte de l'ajuda al desenvolupament, i caminar cap a una cooperació més integral i menys assistencialista, **tot** fomentant relacions més horitzontals amb els països del sud.

Aquest document d'avaluació, anàlisi i reflexió ha de permetre reestructurar una nova perspectiva de la ciutat solidària que es vol que sigui Sant Joan Despí a partir d'avui. Es tracta d'una eina de treball que ajudarà a definir què, quan, com i amb qui es farà cooperació internacional des del municipi.

És un document que permet avançar cap a un model de cooperació de qualitat per als quatre propers anys (2010-2014), un compromís de treball, dels agents locals i dels recursos tant humans com econòmics que s'hi destinaran.

És una aposta cap a una cooperació transformadora i multiplicadora, que potencia la participació, la coherència, la coordinació i la complementarietat cap a una qualitat de les accions.

Com a objectius transversals de les actuacions promou el respecte i la consolidació dels drets humans, la governabilitat, l'enfortiment del teixit social, l'equitat i la sostenibilitat en els seus diferents vessants, econòmica, mediambiental i social.

És un espai de concertació on establir què es farà, de quina determinada manera, amb quines aliances i complementaritats, amb quins recursos i en quin temps Sant Joan Despí constituirà les seves relacions i estratègies internacionals.

3)METODOLOGIA:

3.1) TIPOLOGIA DE LA METODOLOGIA:

Es tracta d'una **metodologia integral** perquè les polítiques de cooperació que es plantegen en el Pla s'interrelacionin transversalment amb altres regidories, així com amb els diferents actors de la societat civil relacionats amb la cooperació al desenvolupament per corresponsabilitzar totes les parts, durant la fase de disseny, d'implementació i avaluació del propi Pla.

Els principis que cal seguir són

- **Interdepartamentalitat** (traversalitat amb diferents àrees del mateix Ajuntament)
- **Interinstitucionalitat** (treball coherent amb les polítiques Internacionals, nacionals, autonòmiques i provincials)
- **Participació:** (treball coordinat amb els actors locals i no locals que treballen la cooperació internacional i l'educació en valors)
- **Corresponsabilitat entre actors** (fomentar que tots els actors participin i es facin responsables del disseny, gestió i avaluació de les accions)

El procés de treball s'ha dividit en tres fases:

3.2) PROCÉS D'ELABORACIÓ DEL PLA DIRECTOR

- **Fase inicial**
  - Recerca de documentació i tractament de dades dels arxius de l'Ajuntament de Sant Joan Despí i de la Diputació de Barcelona.
  - Elaboració d'entrevistes i enquestes a actors i ONGD's locals. (16 entrevistes a referents d'ONG's i altres associacions i als tècnics de diferents àrees municipals)
- **Fase intermèdia**
  - Sistematització de la documentació i elaboració d'un esborrany del Pla Director amb la proposta de les línies estratègiques per tal de ser presentat i discutit pels diferents agents de cooperació local en els termes acordats.
- **Fase final**
  - Socialització del document esborrany i concreció definitiva de les línies estratègiques de la política municipal de cooperació.
  - Recull de propostes i suggeriments i elaboració del document final.

4) MISSIÓ VISIÓ, OBJECTIUS

La missió.

La missió del Pla director de cooperació de Sant Joan Despí ha de ser la de **millorar la qualitat i la eficiència de la cooperació internacional que es fa des de Sant Joan Despí, buscant no només el suport als països del Sud sinó una transformació també del model social del Nord.**

La visió.

La voluntat és que s'eradiqui la pobresa no des de l'assistencialisme i la dependència sinó des de l'emancipació i la presa de decisions de manera autònoma a través de la participació activa tant de ciutadans com de col·lectius organitzats des de la coherència i l'equilibri territorial.

La visió és, doncs, la de promoure :

- L'eradicació de la pobresa en els països en vies de desenvolupament
- l'educació en valors de la ciutadania santjoanenca,
- el respecte als drets humans,
- la preservació del medi ambient com a valor d'espai comunitari,
- l'educació universal per la pau,
- la igualtat entre gèneres a Sant Joan Despí i als països amb els quals es promogui la cooperació al desenvolupament.
- el foment d'accions d'ajuda al desenvolupament des d'una visió transformadora i integradora.

Objectius generals

Tenint en compte la missió com a eix transversal i la visió com a instrument principal d'implementació, tot seguit es descriuen els objectius generals i específics que es pretenen assolir amb la durada d'aquest Pla.

Els objectius generals han estat dividits en tres grans àmbits d'actuació:

1. la promoció d'una cooperació transformadora: cal fomentar un canvi cap a una política de cooperació transformadora que sobrepassi els plantejaments assistencialistes. En aquest sentit, l'objectiu de l'emancipació personal i institucional pretén facilitar les eines i promoure que tant els individus com els col·lectius i ONGDs, com la pròpia institució avancin vers un model de cooperació integral i coherent amb altres polítiques públiques.

2. la participació: cal integrar les diferents visions sobre la cooperació al desenvolupament presents al municipi i fomentar d'interès i la part de la ciutadania en temes relacionats amb la justícia social i la solidaritat. Per això s'han de posar en funcionament mecanismes de participació i informació eficients i ajustats a la nova realitat social.

3. la redistribució de la justícia social: l'objectiu de tota política de cooperació ha de ser el de la redistribució a nivell global de la justícia social i l'eradicació de la pobresa i les desigualtats a nivell internacional. En aquest sentit cal promoure canvis en els països del sud però també transformacions dins de la nostra societat.

5) LÍNIES ESTRATÈGIQUES I PROPOSTES D'ACCIÓ

5.1) ÀMBIT DE LA PROMOCIÓ D'UNA VISIÓ DE LA COOPERACIÓ TRANSFORMADORA.

• Formació

1. Propiciar una formació específica en temes de cooperació al desenvolupament tant de les persones de l'ajuntament com dels membres de la comissió de solidaritat.
2. Fomentar el contacte amb altres actors del món de la cooperació (altres institucions, universitats ONGDs) i l'intercanvi d'experiències amb els mateixos.
3. Integrar de forma transversal l'educació per la pau, l'educació en valors i la solidaritat dins dels programes educatius de ciutat amb els diferents agents del territori.

• Informació

1. Crear un catàleg de materials informatius sobre cooperació al desenvolupament i establir punts de consulta en el territori (biblioteca, jovespi,...)
2. Reforçar la informació a la ciutadania sobre la tasca que es duu a terme en temes de cooperació internacional i solidaritat.

• Autonomia.

Fomentar l'autonomia tant de l'ajuntament com de les ONGDs que reben subvencions pel que fa a la presa de decisions i a l'execució de les accions planificades.

1. Fomentar la participació en xarxes institucionals o d'ONGDs per tal de formar part activa de les noves corrents de cooperació i sensibilització.

2. Reforçar el suport tècnic i econòmic a iniciatives de cooperació al desenvolupament dels individus i col·lectius del municipi.
3. Reforçar la relació amb les institucions dels països amb els que cooperem.
4. Desenvolupar un projecte de ciutat liderat per l'ajuntament on s'impliquin els diferents actors del territori.

5.2) ÀMBIT DE LA PARTICIPACIÓ

• Participació

1. Potenciar i formalitzar les funcions de la Comissió de Solidaritat com a organisme de participació en temes de cooperació internacional i solidaritat
2. Fomentar la participació de nous col·lectius (entitats de persones immigrades, empreses, AMPES) tant en la Comissió (de forma puntual) com en les activitats específiques de sensibilització.
3. Fomentar, d'acord amb el Pla Jove aprovat l'any 2009, la participació dels i les joves en projectes de cooperació internacional i accions de sensibilització i formació en valors.

• Comunicació

1. Potenciar la comunicació i difusió de les polítiques de cooperació i solidaritat utilitzant nous instruments de comunicació com poden ser les noves tecnologies i l'ús de xarxes socials, la pertinença i presència a webs i portals especialitzats...etc
2. Crear una base de dades de persones interessades i enviar butlletins electrònics de forma periòdica

5.3) ÀMBIT DE LA REDISTRIBUCIÓ DE LA JUSTÍCIA SOCIAL:

• Cohesió social:

Foment de la cohesió social a nivell internacional i a Sant Joan Despí per trobar la coherència entre les diferents polítiques públiques promogudes des de l'Ajuntament.

1. Potenciar el coneixement i el consum dels productes de comerç just que es basen en unes relacions comercials internacionals més justes
2. Revisar i avaluar el pla de sensibilització fent èmfasi en l'educació en valors, el respecte als drets humans i la cultura de la pau
3. Fomentar el respecte de la diversitat cultural existent al territori de forma coherent amb el Pla de Recepció i Acollida Municipal (PRAM) vigent al nostre municipi.

• Equilibri territorial:

Fomentar el desenvolupament dels pobles més empobrits amb l'objectiu de caminar cap a un món cada cop menys desigual.

1. Millorant la qualitat de la cooperació indirecta per avançar cap a un model de cooperació transformador i que sobrepassi plantejaments assistencialistes
2. Reforçar el suport tècnic i econòmic a iniciatives de les ONGD's o altres col·lectius relacionats amb la cooperació i la sensibilització.
3. Establir un protocol d'actuació en casos d'ajuda d'emergència
4. Caminar cap a una cooperació directa, desenvolupant un projecte de ciutat amb un municipi de característiques similars a Sant Joan Despí d'algun país del Sud.

6) ACTORS, INSTRUMENTS I RECURSOS:

6.1) ELS ACTORS:

Els actors que formen part del pla són molts i estan dividits en diferents nivells:

En primer lloc cal que **l'ajuntament**, mitjançant la regidoria de Solidaritat i Cooperació, lideri de forma clara el desenvolupament del Pla, però per a poder desenvolupar-lo cal la coordinació i el treball amb xarxa amb altres agents.

Per una banda, pel bon desenvolupament del mateix cal la implicació i la corresponsabilització dels membres de **la Comissió de Solidaritat** com a experts en la matèria vinculats al territori.

Com recull el pla, però l'objectiu és buscar fórmules per tal ampliar la participació de **nous col·lectius** com són els nouvinguts, els joves, els comerciants, les AMPES o altres entitats o persones a títol individual interessades en el tema.

Per altra, cal desenvolupar un treball transversal i coherent amb **altres departaments i àrees de l'ajuntament**, especialment les de serveis personals com són educació, cultura, joventut, gent gran, i mediambient.

Per últim cal el suport i la coherència amb **altres institucions** implicades en polítiques de desenvolupament i cooperació com poden ser la Diputació de Barcelona, l'Agència Catalana de Cooperació o el Fons Català de Cooperació al Desenvolupament.

6.2) ELS INSTRUMENTS:

Per tal de poder desenvolupar el Pla i les diferents línies estratègiques que se'n deriven es compta amb diferents tipologies d'instruments que es poden definir en tres grans blocs:

1. **la cooperació al desenvolupament** (entesa com a relacions entre Sant Joan Despí i els països del sud tant a través d'entitats, com de forma directa amb el projecte de ciutat) que s'assoleix mitjançant:
  - a. suport tècnic a projectes
  - b. suport econòmic
  - c. transferència de coneixements

2. **La Sensibilització** (entesa com un conjunt d'accions i programes per treballar amb la ciutadania l'educació en valors i la cultura de la pau) que s'assoleix mitjançant:
  - a. Pla local de sensibilització
  - b. Foment del comerç just
  - c. Respecte a la diversitat cultural

3. **Les campanyes d'emergència** (enteses com a accions promogudes a favor de l'ajuda a les poblacions que pateixen catàstrofes naturals o humanitàries)

6.3) ELS RECURSOS:

El Pla Director per a poder ser desenvolupat requereix d'una sèrie de recursos mínims a destinar.

Recursos humans:

Cal un departament de cooperació i solidaritat integrat a l'àrea de serveis a la persona i que compti, com a mínim amb un tècnic/a especialitzat i un administratiu a temps parcial

Recursos materials:

Cal que l'ajuntament refermi el seu compromís de destinar a les polítiques de cooperació, com a mínim el 0,7% dels seus ingressos.

Aquests recursos es distribuïran a grans trets de la següent forma:

- cooperació entre el 45% i el 50%

- sensibilització entre el 40 i el 45%

- emergència entre el 5 i el 10% (*en funció de les emergències que es donin aquest import es veurà modificat. En cas de no necessitar aquest percentatge per cobrir ajuda d'emergència aquest percentatge s'afegirà als recursos de cooperació*)

7) IMPLEMENTACIÓ I AVALUACIÓ DEL PLA

7.1) IMPLEMENTACIÓ

El Pla Director és un pla amb visió quadriennal que recull les línies estratègiques a dur a terme en polítiques de cooperació entre 2010 i 2013.

Aquest pla ha d'anar desglossant-se anualment amb plans anuals que revisin els resultats dels anteriors i planifiquin les accions a realitzar per assolir els objectius.

Per la seva banda, els plans anuals estan formats per programes i accions concretes.

7.2) AVALUACIÓ

L'avaluació és el mecanisme destinat a constatar l'impacte de les polítiques de cooperació i a extreure lliçons i aprenentatges que permetin implementar els canvis adients.

Per fer de l'avaluació una eina eficaç, el Pla director preveu:

- 1) Definir **una estratègia d'avaluació** establint objectius, criteris procediments i indicadors per tal de revisar, actualitzar i ajustar els serveis, programes i actuacions previstos en el Pla Director de forma periòdica i anual i una avaluació general al finalitzar els quatre anys.
- 2) Incorporar a l'anàlisi i avaluació del Pla Director de Cooperació, les aportacions i valoracions dels membres de la Comissió de Solidaritat, així com dels tècnics municipals de les àrees transversals col·laboradores.

EN RESUM:

El Pla Director és una clara aposta per la millora de la qualitat en les polítiques de cooperació internacional que es desenvolupen des de Sant Joan Despí. Ens compromet a:

- Mantenir el compromís de destinar, com a mínim, el 0,7% dels impostos directes a polítiques de cooperació internacional.
- Treballar per la millora de la comunicació amb la ciutadania, buscant noves formes i utilitzant els instruments necessaris per tal de potenciar la informació, la formació i la participació en matèria de cooperació internacional
- Treballar un projecte de ciutat en el que els diferents col·lectius del municipi s'impliquin i participin i que permeti transferir la trajectòria i experiència en el model de ciutat.
- Treballar per la coherència entre les polítiques de desenvolupament i les polítiques locals a Sant Joan Despí promocionant aspectes com el Comerç amb justícia, la perspectiva de gènere, la sostenibilitat ambiental i la gestió de la diversitat.